

UDDANNELSE

eSchoolnet – portal for europæiske lærere 1

Rådsmøde (uddannelse) den 26. februar 2004 2

Forslag fra Kommissionen om uddannelsesprogrammer 2007-2013 3

Erasmus Mundus 4

Mobilitet for studerende, personer under erhvervsuddannelse, volontører, undervisere og erhvervslærere 6

BESKÆFTIGELSE

Arbejdstidsdirektivet 8

Tjenesteydelser i Det Indre Marked 10

Rådsmøde (beskæftigelse) 4.-5.marts 2004 12

Udvalgsmøde (beskæftigelse) 17.-18. marts 2004 13

EU

Det Europæiske Råd den 25.-26. marts 2004 14

Uddannelse

eSchoolnet – portal for europæiske lærere

Den europæiske portal for lærere eSchoolnet blev relanceret den 10. februar 2004. Portalen præsenterer uddannelsesnyheder i bredt omfang og giver bl.a. europæiske lærere mulighed for at skabe indbyrdes netværk og udveksle metoder, hvad angår pædagogik, brug af informationsteknologi i undervisning osv.

Portalen er udviklet af European Schoolnet, som er et internationalt partnerskab mellem mere end 25 europæiske ministre med ansvar for undervisning, der samarbejder om tilbud til lærere og elever på tværs af Europas grænser.

eSchoolnet portalen foreligger bl.a. på engelsk og kan bruges af lærere i grundskoler, gymnasier og erhvervsskoler. På portalen har brugeren mulighed for at få tilsendt nyhedsbrevet ”The teachers’ newsletter” på dansk, og der er adgang til en søgemaskine, hvor man kan søge alle former for uddannelsesinformationer om hvert enkelt land m.v.

Redskaber på siden

Der er 6 hovedkategorier, man kan klikke sig ind på og finde nyttige oplysninger:

- **Find:** Information om læringsmetoder, udenlandske kollegaer, projekter, aktiviteter, generelle nyheder m.v.
- **Meet:** Fora som giver lærere adgang til chatrooms og mulighed for at danne netværk og fælles aktiviteter.
- **Share:** Lærere kan udveksle erfaringer om god praksis, EU programmer, hverdagen i skolerne osv.
- **What’s new:** Sidste nyt – ugeopdatering.
- **Country Focus:** Klik dig ind på et land og find relevant information om uddannelse i landet.
- **Showroom:** Mulighed for at indsende idéer, eksempler på god praksis, som kan blive offentliggjort på siden. eSchoolnet bidrager også selv med idéer, eksempler osv.

Overordnet set virker portalen som et godt redskab for lærere, der evt. ønsker at samarbejde med udenlandske kollegaer, da den er lettilgængelig og gratis at benytte sig af. Siden udviser stor grad af brugervenlighed, da mange informationer og muligheder er samlet på en overskuelig facon.

Se eSchoolnet portalen på: <http://www.eschoolnet.org/ww/en/pub/eschoolnet/index.htm>

Læs evt. mere om European Schoolnet: <http://www.eun.org/portal/index-en.cfm>

Rådsmøde (uddannelse) den 26. februar 2004

Torsdag den 26. februar 2004 afholdt Rådet (uddannelse) møde i Bruxelles.

Uddannelse 2010

Rådet (uddannelse) vedtog Kommissionens midtvejsrapport ”Uddannelse 2010” – Lissabonstrategiens succes afhænger af hastende reformer. I rapporten fremhæves tre prioriterede områder;

- reform og investering skal koncentreres om de områder, der er vigtigst for det vidensbaserede samfund
- livslang læring skal gøres til en realitet
- der skal etableres et Europa for uddannelse og erhvervsuddannelse

Tonen i rapporten er generelt præget af, at de fastsatte mål inden for uddannelse i henhold til Lissabon skal realiseres i et hastigere tempo. Rapporten skitserer samtidig de fremskridt, der er sket siden samarbejdets start. Her fremhæves især Erasmus Mundus og eLearning, og arbejdsgruppernes arbejde i forbindelse med de konkrete fremtidige mål.

DLI afgav høringsvar til Undervisningsministeriet vedrørende udkastet til midtvejsrapporten i december 2003. Høringsvaret findes på www.dlint.org under linket Nyheder.

Midtvejsrapporten blev forelagt Det Europæiske Råd den 25.-26. marts 2004.

Europass

Rådet drøftede Europass-forslaget¹ og kom ind på følgende områder;

- formålet med forslaget
- de vigtigste bestanddele i porteføljen
- spørgsmål vedrørende gennemførelsen i medlemsstaterne
- forslagets sammenhæng med fællesskabets politiske, økonomiske og sociale prioriteter
- bidrag til anerkendelse af kvalifikationer og mobilitet

Fra delegationernes side, blev det understreget, at porteføljen bør være brugervenlig og fleksibel og have et bredt anvendelsesområde. Europass skal afspejle akademisk uddannelse og erhvervsuddannelse, men også generelle individuelle kompetencer, som fx computerkompetencer, teknologisk viden og volontørarbejde/praktikophold. Mht. mobilitet var delegationerne enige om, at Europass vil kunne bidrage til øget mobilitet, men at yderligere bureaukrati bør undgås. De påpegede, at fordelene ved den fremtidige portefølje bør offentliggøres, og at det i fremtiden skal være muligt at tilføje yderligere elementer til Europass-porteføljen.

Rådet håber at kunne nå til politisk enighed om Europass-forslaget til næste rådsmøde den 27. maj 2004.

DLI har afgivet høringsvar til Undervisningsministeriet om Europass-forslaget, som kan findes på www.dlint.org.

¹ Europass: en samlet ramme for større gennemsigtighed i Europa med hensyn til eksamensbeviser, kvalifikationer, og kompetencer. Indtil videre er der foreslået fem dokumenter i porteføljen, hvoraf det europæiske cv vil udgøre kernen, som de øvrige Europass-dokumenter vil være knyttet til. Borgerne vil frit kunne anvende et enkelt dokument eller hele porteføljen.

Det videre arbejde

Kommissionen, som var repræsenteret af uddannelseskommissær Viviane Reding til rådsmødet, fremførte, at det videre arbejde med Lissabon-strategien på uddannelsesområdet bl.a. indebærer en forbedring af indikatorernes kvalitet og sammenlignelighed. Derudover skal der arbejdes med den ny generation af uddannelsesprogrammer, der skal erstatte de nuværende Sokrates- og Leonardo-programmer efter 2006. De nye programmer skal fungere i perioden 2007-2013. I den forbindelse vedtog Kommissionen den 9. marts 2004 et forslag om de nye uddannelsesprogrammer.

Forslag fra Kommissionen om uddannelsesprogrammer 2007-2013

Kommissionen vedtog den 9. marts 2004 et forslag om en ny generation af uddannelsesprogrammer i perioden 2007- 2013. Forslaget fastlægger de overordnede retningslinier for de fremtidige uddannelsesprogrammer, som skal efterfølge de nuværende programmer.

Et samlet program

Sokrates og Leonardo da Vinci skal ifølge forslaget samles til ét integreret uddannelsesprogram for mobilitet og samarbejde vedr. Livslang Læring, og skal omfatte alle uddannelsessektorer og læringsmiljøer. Målet med en overordnet paraply er at gøre programmerne mere tilgængelige og overskuelig og decentralisere forvaltningen af programmerne mest muligt. 80 % af midlerne skal administreres af nationale kontorer i deltagerlandene, som omfatter medlemsstaterne, EFTA-landene og kandidatlandene.

Tempus Plus

Som noget nyt ønsker Kommissionen at indføre et nyt Tempus-program, som skal hedde Tempus Plus. Forskellen fra det nuværende Tempus-program, som kun omfatter videregående uddannelse, bliver, at Tempus Plus yderligere kommer til at omfatte grundskole, erhvervsuddannelse og voksenuddannelse. Programmet skal fokusere på samarbejde mellem EU-landene, de lande, der grænser op til EU, og de lande der i forvejen deltager i det nuværende Tempus-program.

Kvantitative mål for uddannelsesprogrammerne

Kommissionen fremsætter følgende kvantitative målsætninger i forslaget:

- Andelen af elever og lærere i grundskolen i EU, som deltager i Comenius programmet skal op på 10 % (i dag mindre end 3 %).
- Antallet af Erasmus-studerende skal op på 3 mio. inden udgangen af 2010 svarende til en tredobling i forhold til de 120.000 studerende, som årligt deltager i det aktuelle program.
- Antallet af deltagere i Leonardo skal op på mindst 150.000 om året inden udgangen af 2010 (45.000 i dag).
- Antallet af voksne som deltager i voksenundervisning eller en erhvervsuddannelse i udlandet, skal op på mindst 50.000 om året inden udgangen af 2013.
- Mobilitetsmålsætningen er, at 100.000 personer skal have deltaget i et mobilitetsprojekt som led i Tempus Plus inden udgangen af 2013.

Kommentarer til forslaget fra Parlamentets uddannelsesudvalg

Udvalget om Kultur, Ungdom, Uddannelse, Medier og Sport i Parlamentet havde udvalgsmøde mandag den 15. marts 2004, hvor uddannelseskommisær Viviane Reding var til stede. Hun præsenterede bl.a. det nye programforslag for udvalgsmedlemmerne, som tilkendegav deres holdning til papiret. Generelt var holdningen fra udvalget, at det var formålsløst at ændre strukturen i de nuværende programmer, da de fungerer uden problemer nu. I stedet for at lave den ovennævnte samkoordinering af programmerne under ét, var det måske en bedre idé at reformere de enkelte programmer, hvis det skulle blive nødvendigt, understregede udvalget. Reding forsvarede sig med, at intet bliver lavet om i selve programmerne blot fordi, de bliver samlet under en fælles paraply. Desuden er det Kommissionens hensigt at forenkle programprocedurene, hvilket forslaget er et forsøg på.

Det videre arbejde

Kommissionen understreger, at der er tale om et forslag, som endeligt vil blive præsenteret for Rådet (uddannelse) til næste rådsmøde den 26. maj 2004. I mellemtiden er Kommissionen lydhør over for kommentarer og synspunkter. Cirijs, som administrerer programmerne i Danmark, vil drøfte forslaget med de relevante sektorudvalg og vil ud fra det fremsende kommentarer, anbefalinger osv. til Kommissionen.

DLI vil afgive hørings svar til forslaget inden næste rådsmøde den 26. maj 2004.

Læs hele forslaget fra Kommissionen nedenfor - er kun tilgængelig i engelsk udgave
http://europa.eu.int/comm/education/doc/official/keydoc/2004/newprog_en.pdf

Erasmus Mundus

EU-uddannelsesprogrammet Erasmus Mundus (omtalt i EUupdate nr. 5/2003) blev søsat den 20. januar 2004. Programmet løber over en femårig periode frem til den 31. december 2008 og budgettet er beregnet til 230 mio. EUR.

Erasmus Mundus har til formål at synliggøre kvaliteten i de videregående uddannelser og fremme den mellemfolkelige forståelse gennem samarbejde med tredjelande. Programmet skal tiltrække studerende og forskere fra resten af verden til Europas videregående uddannelsessystemer og give europæere mulighed for at studere i tredjelande. Universiteterne skal samarbejde om at styrke kvaliteten inden for videregående uddannelse i EU-landene.

De forskellige aktioner i Erasmus Mundus

Som en opfølgning på vores sidste artikel om Erasmus Mundus nævnes her de forskellige aktioner i programmet, som der kan søges tilskud til:

Aktion 1: Oprettelse af Erasmus Mundus Master Courses

Et Erasmus Mundus Master Course er en kandidatuddannelse. Det åbner mulighed for at et konsortium af europæiske universiteter kan udvikle og udbyde kandidatuddannelserne. Mindst 3 universiteter fra 3 forskellige EU-lande skal samarbejde om uddannelserne, og konsortiet skal have et færdigt kandidatprogram klar på ansøgningstidspunktet for at være berettiget til at ansøge.

Aktion 2: Mobilitetsstipendier

Hvert Erasmus Mundus konsortium tildeles et antal stipendier, som kan tildeles studerende på Erasmus Mundus kandidatuddannelsen. De udvalgte studerende skal komme fra lande uden for EU og EØS, og konsortiet udvælger på egen hånd de potentielle stipendiemodtagere. På baggrund af de udvalgte studerende, skal et udvalg i Kommissionen foretage den endelige vurdering af tildeling af stipendierne.

Aktion 3: Udvikling af partnerskaber

Et Erasmus Mundus konsortium kan søge tilskud til udvikling af partnerskaber med universiteter uden for EU/EØS. Det er primært for at styrke samarbejdet mellem europæiske universiteter og universiteter uden for Europa og forbedre den gensidige mobilitet.

Aktion 4: Promovering af europæisk uddannelse

I denne aktion gives der støtte til aktiviteter, der tilsigter at styrke den europæiske uddannelsesprofil og øge synligheden af uddannelsessektoren i Europa samt lette adgangen dertil. Supplerende aktiviteter der bidrager til dette mål støttes også, fx spørgsmålet om merit, mobilitet, kvalitetssikring i henhold til den internationale dimension.

Adgang til programmet

Erasmus Mundus henvender sig til:

- videregående uddannelsesinstitutioner
- studerende, der har opnået en første akademisk grad fra en videregående uddannelsesinstitution
- akademikere eller fagfolk, der underviser eller forsker
- personale, der arbejder direkte med videregående uddannelse
- andre offentlige eller private institutioner, der beskæftiger sig med videregående uddannelser, som kun kan deltage i aktion 4 Promovering af europæisk uddannelse.

Erasmus Mundus hører under Sokrates-programmet og forbliver uforandret i henhold til Kommissionens forslag om den nye generation af uddannelsesprogrammer 2007-2013.

Ansøgningsfrist til Aktion 1, 2 og 4 den 31. maj 2004

Interesserede institutioner kan – i konsortier – søge om tilskud til udvikling af Erasmus Mundus Master Courses og til stipendier til studerende og forskere via Aktion 1, 2 og 4.

Ansøgninger skal sendes til Kommissionen senest den 31. maj 2004 med henblik på det akademiske år 2004/2005. Aktion 3 indgår ikke i det pågældende indkaldelse af forslag, men bliver udbudt i forbindelse med det akademiske år 2005/2006.

Se mere om Erasmus Mundus programmet og ansøgningsprocedurer hos Kommissionen:
http://www.europa.eu.int/comm/education/programmes/mundus/index_en.html

Mobilitet for studerende, personer under erhvervsuddannelse, volontører, undervisere og erhvervslærere

Den 23. januar 2004 udsendte Kommissionen en beretning om opfølgningen af Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 10. juli 2001 om mobilitet i Det Europæiske Fællesskab for studerende, personer under erhvervsuddannelse, volontører, undervisere og erhvervslærere². Beretningen fra Kommissionen er lavet på baggrund af nationale rapporter, som indeholder informationer og bemærkninger om indsatsen for mobilitet for de personer, henstillingen fra 2001 vedrører samt forslag til yderligere foranstaltninger på området³.

Baggrund

Mobilitet er et af elementerne i Lissbon-strategien for at nå målsætningerne inden 2010. Ifølge beretningen er der sket fremskridt med mobiliteten i de fleste medlemsstater, men antallet af personer inden for uddannelsessystemerne, der deltager i mobilitet er fortsat begrænset, konkluderer beretningen. Strategier på nationalt niveau, som skal lette og aktivt fremme mobilitet er snarere undtagelsen end reglen, og der er til stadighed administrative og juridiske hindringer, der skal ses efter i sømmene, udtrykker Kommissionen. Bekymringen hos Kommissionen angående mobilitet falder i tråd med rapporten "Uddannelse 2010", hvor der bliver opfordret til hurtige reformer, hvis målsætningerne for uddannelse skal nås inden 2010⁴.

Politisk sammenhæng

Siden uddannelsesprogrammerne blev lanceret midt i 1980'erne er mobilitet blevet en vigtig faktor i europæisk sammenhæng. Budgetterne er vokset på dette område fx for Erasmus, Leonardo da Vinci, Ungdom osv. Det har bl.a. gjort det muligt for et stigende antal borgere at gennemføre en del af deres uddannelse i udlandet – over en million har deltaget i Erasmus-programmet.

En af konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Lissabon 2000 var bl.a., at mobilitet er et vigtigt element i videnssamfundet. Endvidere blev det fremhævet, hvilken betydning det har at fremme mobiliteten blandt studerende, lærere og undervisningspersonale gennem større gennemsigtighed med hensyn til anerkendelse af kvalifikationer og studie- og uddannelsesperioder. Siden Lissabonstrategiens start er mobilitet forblevet et vigtigt element. Det har således været et nøglespørgsmål både i Københavner-erklæringen fra 2002⁵, og ved Berlin-topmødet i 2003⁶, hvor uddannelsesministre mødtes for at diskutere Bologna-processen.

² Rapport om opfølgningen af Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 10. juli 2001 om mobilitet i Det Europæiske Fællesskab for studerende, personer under erhvervsuddannelse, volontører, undervisere og erhvervslærere. KOM(2004) 21 endelig

³ Rådets henstilling af 10. juli 2001 om mobilitet i Det Europæiske Fællesskab for studerende, personer under erhvervsuddannelse, volontører, undervisere og erhvervslærere (2001/613/EF). De Europæiske Fællesskabers Tidende 09.08.2001.

⁴ "Education and Training 2010" – Joint interim report of the Council and the Commission on the implementation of the detailed work programme on the follow-up objectives of education and training systems in Europe. COM (2003) 685 final. 26 February 2004.

⁵ "The Copenhagen Declaration. Declaration of the European Ministers of Vocational Education and Training, and the European Commission, convened in Copenhagen on 29 and 30 November 2002 on enhanced European cooperation in vocational education and training.

⁶ Bologna Process – Berlin 2003. "Realising the European Higher Education Area". Communiqué of the Conference of Ministers responsible for Higher Education in Berlin on 19 September 2003.

Fremskridt og status på nationalt plan

I beretningen er der nævnt en del områder, hvor der er sket fremskridt eller mangel på samme. Beretningen fremhæver bl.a., at uddannelsesprogrammerne spiller en central rolle på mobilitetsområdet hos størstedelen af medlemsstaterne. I nogle lande tyder det på, at programmerne stort set er det eneste instrument for mobilitet – indkommende og udgående.

For at lette mobiliteten på sprogområdet er der til gengæld gjort en del bestræbelser. For at nedbringe de sproglige og kulturelle hindringer, er der gjort en stor indsats, og tendensen går i retningen af, at der bliver indført to fremmedsprog i skoleundervisningen, indikerer beretningen. Hvad angår studerende, fortæller beretningen, at anvendelsen af ETCS er stigende og på vej til at blive generel praksis.

På volontørområdet, som der lægges stor vægt på i rapporten, er volontøraktiviteternes særlige karakter stadig ikke anerkendt i de nationale lovgivninger og administrative bestemmelser. Der er en uklar status omkring det at være volontør, og det opfattes ofte forskelligt i de enkelte lande. Mangelen på en internationalt anerkendt definition og anerkendelse af volontørarbejdet er med til at hæmme volontørens mobilitet. På området for undervisere er der stadig arbejde at gøre forude, hvad angår mobilitet. Nogle lande påpeger, at ansvaret på dette område ligger hos de enkelte institutioner, men på området savnes der generelt rammepolitikker, der kan støtte lærerpersonalets mobilitet samt hjælpe institutionerne med at fremme mobilitetstiltagene.

Initiativer på europæisk plan

På europæisk plan er der iværksat mobilitetsforanstaltninger inden for områder som samarbejde, information og vejledning, sprog, gennemsigtighed af kvalifikationer og kompetencer inden for erhvervsuddannelse osv. Inden for samarbejde er arbejdsgruppen om mobilitet blevet oprettet, og udgør dermed en af de 8 arbejdsgrupper i forbindelse med de konkrete fremtidige mål. Ploteus portalen, som giver adgang til information om almen og erhvervsfaglig uddannelse i hele Europa, er Kommissionens bidrag til at forbedre mulighederne for information og vejledning på tværs af Europa⁷. Derudover er forslaget om Europass fremlagt, og fokus på sprog er blevet fremhævet i form af sproghandlingsplanen og Det Europæiske Sprogår.

Det fremtidige arbejde

På baggrund af landenes nationale rapporter er der i beretningen medtaget forslag fra medlemsstaterne om, hvad der skal arbejdes med i fremtiden for at fremme mobilitet.

Et udpluk af konklusionerne er bl.a.:

- Medlemsstaterne bør fastsætte ambitiøse mål for udgående og indkommende mobilitet med en fast tidsplan i henhold til Lissabon-strategiens rammer og sørge for en effektiv koordinering og rapportering af deres resultater.
- Bedre statistisk information om mobilitet – statistik der skal være brugbart på nationalt og europæisk plan.
- En klarere status for volontører – volontører mangler anerkendelse.
- Europæisk markedsføringsstrategi som kan fremme de europæiske uddannelsesmuligheder på verdensplan.
- Sproglig forberedelse inden afrejse skal forberedes mere systematisk.
- Europæisk kvalitetscharter for mobilitet inden udgangen af 2004.
- Målrettede kampagner for at formidle information om Sokrates og Leonardo da Vinci programmernes mobilitetsordninger for sprogundervisere og deres elever.
- Mobilitet skal være en integreret del af underviseres og erhvervslæreres karriereforløb

⁷ Se Ploteus portalen her: <http://europa.eu.int/ploteus/portal/home.jsp>

Rapportering

I rapporten ”Uddannelse 2010” opfordrer Kommissionen til, at de specifikke rapporter om uddannelse, der kræves af medlemsstaterne, samles i en enkelt rapport. Heri indgår mobilitet, og kvalitative og kvantitative fremskridt i tilknytning til mobilitet i medlemslandene bør indgå, anbefaler Kommissionen.

Høringssvar

DLI har afgivet høringssvar til Undervisningsministeriet vedrørende beretningen. Høringssvaret findes på www.dlint.org

Beskæftigelse

Arbejdstidsdirektivet

DLI sendte 5. februar 2004 et brev til de danske medlemmer af Europa-Parlamentet forud for afstemningen om Kommissionens forslag til nyt Arbejdstidsdirektiv. Udvalgets (beskæftigelse og sociale anliggender) initiativbetænkning med Alejandro Cercas Alonso, MEP, som rapportør, anbefalede bl.a. en fjernelse af opt-out bestemmelsen. Der var i midlertidig stor tvivl om denne anbefaling ville blive vedtaget i plenum og DLI tog derfor på opfordring af ETUC⁸ initiativ til at kontakte de danske MEP’er med en opfordring til at stemme for udvalgets betænkning. Betænkningen blev vedtaget 11. februar 2004 inklusiv opfordringen til at fjerne opt-out bestemmelsen.

Baggrund

I 1993 vedtog EU direktivet vedrørende organiseringen af arbejdstid⁹. Baggrunden for direktivet var at sikre arbejdstagers sikkerhed og sundhed gennem minimumskrav til organiseringen af arbejdstiden. Vigtige bestemmelser i direktivet er bl.a. en min. hvileperiode på 11 timer pr. 24-timers periode og en max. arbejdstid på 48 timer pr. uge set i forhold til en referenceperiode på 4 måneder¹⁰. Yderligere fastlægger direktivet regler for ugentlig hvile, ferie, pauser, natarbejde og skifteholdsarbejde.

Opt-out

I direktivet er der mulighed for at fravige en max. 48 timers arbejdsuge, hvis arbejdstager indgår en individuel aftale med arbejdsgiver. Denne undtagelsesbestemmelse, også kaldet **opt-out**, blev oprindeligt tilføjet af hensyn til UK, hvor bestemmelsen er taget i anvendelse. Udgangspunktet for opt-outen var en hensyntagen til de sektorer der mente, at direktivet ikke var fleksibelt nok, og at en implementering ville blive problematisk.

De seneste år har der løbende været kritik af opt-outen og flere kritikere refererer til at arbejdsgivere i UK misbruger opt-outen i et forsøg på at undgå kravene til organiseringen af arbejdstid. I UK har omkring 30 procent af arbejdstagerne underskrevet en kontrakt - ofte i forbindelse med ansættelsen - der sikrer arbejdsgiveren, at de kan arbejde mere end 48 timer pr. uge. UK har som det eneste land i Europa haft en stigning af den gennemsnitlige arbejdstid pr. uge.

⁸ European Trade Union Confederation

⁹ Direktiv 93/104/EF

¹⁰ Der er mulighed for at udvide referenceperioden helt op til et år. Dette skal i midlertidig ske ved kollektive aftaler.

Forudsætningen for at UK kunne opnå opt-out muligheden var, at der skulle foretages en løbende registrering på nationalt niveau. UK har ikke opfyldt denne betingelse. En anden betingelse var desuden, at opt-out muligheden skulle evalueres efteråret 2003 med henblik på evt. bortfald.

Definition af arbejdstid

I forbindelse med definitionen af arbejdstid har to domme ved EF-domstolen¹¹ givet yderligere anledning til en kritik af direktivet i dets nuværende form. EF-domstolen har ved de pågældende domme bl.a. defineret lægers *call-on* time som reel arbejdstid. Dette har givet genlyd i mange af medlemsstaterne, der frygter lægemangel og øgede udgifter til lønninger. Flere lande har på den baggrund bebudet, at de vil gøre brug af opt-out bestemmelsen for at løse evt. problemer. Blandt DLI's medlemmer har sagen fx relevans for medarbejdere på døgninstitutioner.

På baggrund af disse problemstillinger tog Parlamentet i sommeren 2003 initiativ til den føromtaltede betænkning. EP's initiativbetænkning skal desuden ses i lyset af, at Kommissionen var forpligtet til senest i 23. november 2003 at komme med en evaluering af undtagelsesbestemmelserne i Arbejdstidsdirektivet. Kommissionens meddelelse¹² blev først offentliggjort i slutningen af december 2003 og frem for en egentlig evaluering var der i højere grad tale om en belysning af problemstillinger uden egentlige løsningsforslag.

Denne meddelelse fra Kommissionen er blevet kritiseret fra flere sider. EP beklager bl.a. manglende løsningsforslag til de problemstillinger, der belyses. De Sociale Parter er enige heri og kritiserer yderligere Kommissionen for ikke at have konsulteret dem i udarbejdelsen af dokumentet. På nuværende tidspunkt er *alle* interesserede parter blevet hørt samtidig, og en sådan fremgangsmåde er ifølge ETUC ikke i overensstemmelse med traktaten, hvor de sociale parter er tiltænkt en særlig konsulterende rolle¹³.

Høringssvar

ETUC har på vegne af den europæiske fagbevægelse udarbejdet et høringssvar¹⁴. Gennemgående for høringssvaret er en generel utilfredshed med Kommissionens vage meddelelse og et ønske om en grundigere analyse inden der foretages en revision af et direktiv af så afgørende betydning. ETUC har hele tiden fastholdt at opt-out bestemmelsen er til fare for arbejdstagers sikkerhed og sundhed og anbefaler derfor, at den fjernes. ETUC understreger desuden at direktivet giver tilstrækkelig mulighed for fleksibilitet i den nuværende udformning.

ETUC lægger stor vægt på direktivets oprindelige udgangspunkt: at sikre arbejdstagers sikkerhed og sundhed. Det er vigtigt at fastholde at direktivet skal bidrage til den sociale dimension i det indre marked.

Som supplement til ETUC's høringssvar er samtlige medlemsorganisationer blevet opfordret til at sende deres eget høringssvar med udgangspunkt i ETUC's argumentation. Baggrunden herfor er at lancere en kampagne der understreger arbejdstagers krav vedr. organiseringen af arbejdstid. En række af DLI's medlemmer har fulgt ETUC's opfordring.

¹¹ Jäger dommen (C-151/02) + SiMAP dommen (C-303/98) Begge fra EF-domstolen.

¹² KOM(2003) 843 Meddelelse om fornyet behandling af direktiv 93/104/EF om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdstiden. 30.12.2003

¹³ Jf. Artikel 138 paragraf 2 og 3 i EU-traktaten.

ETUC nedsatte i efteråret en *Task Force on Working Time* med henblik på at få belyst og diskuteret de forskellige problemstillinger og arbejdet i denne gruppe har bidraget til det endelige hørings svar. DLI har deltaget i disse møder og har i den sammenhæng præsenteret protokollatet fra lærernes aftale om 11 timers reglens hviletidsbestemmelser.

Det videre arbejde

Generaldirektør Odile Quintin fra Kommissionen talte om arbejdstid på udvalgmødet for beskæftigelse og sociale anliggender den 18. marts 2004.

Kommissionen vil som udgangspunkt efter høringsfristen 31. marts 2004 fremsætte et forslag til revision af hele Arbejdstidsdirektivet. Hensigten er at "modernisere" princippet om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen bl.a. ved at se det i sammenhæng med fleksibilitet og hensyntagen til familielivet.

Kommission håber på at et forslag til et revideret direktiv kan forelægges først på sommeren 2004, efter et tæt samarbejde med de sociale parter.

ETUC anbefaler som nævnt et grundigt analysearbejde før der eventuelt fremsættes forslag til et nyt direktiv om organiseringen af arbejdstid.

Se relevante dokumenter på www.dlint.org under linket Nyheder og overskriften Følg med i.

Tjenesteydelser i Det Indre Marked

Baggrund

Kommissionen fremlagde den 13. januar 2004 et forslag til rammedirektiv¹⁵ om tjenesteydelser i det indre marked. Formålet med direktivet er at bekæmpe bureaukrati der hæmmer Europas konkurrenceevne og dermed gennemførelsen af det indre marked.

Kommissionen ser direktivet som et bidrag til at fremme den økonomiske vækst i Europa og på Rådsmødet (konkurrence) 11. marts 2004 var der stor enighed om at direktivet skulle gives høj prioritet, og at en hurtig proces var at foretrække bl.a. set i relation til målene for Lissabon- Strategien. Således var der i Rådets nøglebudskab til Det Europæiske Rådsmøde 25-26. marts 2004 en opfordring til stats- og regeringscheferne til at indtage samme holdning.

Direktivet skal ses som en del af en overordnet strategi for det indre marked, hvor målet bl.a. er at fremme handlen med tjenesteydelser. På nuværende tidspunkt udgør handlen med tjenesteydelser "kun" 20 procent af den grænseoverskridende handel i EU. EU's fokus på denne situation skal bl.a. også ses i lyset af at de fleste tiltrædelseslande tegner servicesektoren sig for mellem 56-70 procent af økonomien og derfor (citater): "danner grundlag for et enormt vækstpotentiale"¹⁶.

¹⁵ Rammelove - direktiver - skal omsættes til nationale bestemmelser gennem folketing og regering, indenfor en angivet frist, typisk 18 måneder. Hvis et land nægter at vedtage et direktiv, kan det godt komme til at gælde alligevel. Hvis reglerne er tilstrækkeligt præcise, kan de betragtes som direkte anvendelige.

¹⁶ KOM(2003) 238 Strategien for det indre marked 2003-2006 7. maj 2003 p.10

Tjenesteydelser

Når man taler om tjenesteydelser er det nødvendigt at være opmærksom på, at der er forskellige kategorier af tjenesteydelser. Der er tjenesteydelser af *almen økonomisk interesse* – det at sælge en service med profit for øje - typisk udført af private virksomheder. Det er især denne type af tjenesteydelser som direktivet sigter på at fremme på tværs af grænser i EU¹⁷.

Imidlertid taler man også om ”forsyningspligtydelser” som henviser til, at en tjenesteydelse kan være af *almen interesse*¹⁸. Det vil sige, at det offentlige har en interesse og en forpligtigelse til at sikre, at alle borgere har adgang til en bestemt type af tjenesteydelser uafhængigt af om tjenesteydelsen skaber en økonomisk merværdi. Typiske eksempler er uddannelse og social- og sundhedssektoren, som er tjenesteydelser, der i de fleste lande i et eller andet omfang varetages af det offentlige. Denne type af tjenesteydelser er ikke omfattet af Kommissionens rammedirektiv om tjenesteydelser i det indre marked.

Visse tjenesteydelser falder ind under begge kategorier af tjenesteydelser. Dvs. at de både er af *almen* og af *almen økonomisk interesse*. Til den kategori hører ”netværksindustriene” – dvs. fx transport, telekommunikation og el-forsyning. Denne type af tjenesteydelser er typisk blevet varetaget i offentlig regi – ofte på grund af etableringsomkostningerne. Gennem de seneste år er disse tjenesteydelser i stort omfang liberaliseret med henblik på at skabe en økonomisk merværdi – dog med en almen interesse for øje bl.a. ved hjælp af offentlige subsidier og krav til de enkelte sektors privatisering. En liberalisering af vandforsyning og spildevandsbehandling var ét af de hede emner i EP’s behandling af Grønbogen om forsyningspligtydelser¹⁹ sidste år og fagbevægelsens europæiske paraplyorganisationer bruger mange kræfter på at påvirke debatten.

Tjenesteydelser af *almen* og af *almen økonomisk interesse* er også omfattet af Kommissionens rammedirektiv om tjenesteydelser i det indre marked.

Kategorisering af tjenesteydelser

Problemet med disse kategoriseringer af tjenesteydelser er imidlertid, at der ikke eksisterer helt præcise definitioner for hvilke tjenesteydelser, der er af *almen økonomisk interesse* og/ eller hvilke der er af *almen interesse*. Denne problemstilling knytter sig bl.a. til forskellige opfattelser og traditioner på tværs af grænserne i EU. I Kommissionens forslag afgrænser man hvilke tjenesteydelser, direktivet skal omfatte med denne definition:

”Direktivet finder derimod ikke anvendelse på ikke-økonomisk virksomhed eller virksomhed, hvor der ikke foreligger betaling, således som det er tilfældet ved virksomhed, staten udfører uden økonomisk modydelse som led i sine opgaver på det sociale, kulturelle, uddannelsesmæssige og retlige område²⁰”

Ved denne afgrænsning kan der imidlertid sås tvivl om, hvor stor en økonomisk modydelse der skal til førend en tjenesteydelse af *almen interesse* også kan kategoriseres som af *almen økonomisk interesse*. Derfor ønsker man fra uddannelsessektoren side, at det klart fremgår af direktivet, at uddannelse, uanset hvilke modydelser der ydes, er en tjenesteydelse af *almen interesse* og derfor ikke er omfattet af direktivet.

¹⁷ På engelsk: SGEI = Services of general economic interest

¹⁸ På engelsk: SGI = Services of general interest

¹⁹ KOM(2003) 270 fin Grønbog om forsyningspligtydelser. 5.maj 2003

²⁰ KOM(2004)2 fin p.20

Det er ikke kun uddannelsessektoren, der ønsker en klar definition af, hvilken kategori af tjenesteydelser, den tilhører. Flere sektorer mener ligeledes, at en manglende kategorisering af de forskellige tjenesteydelser kan skabe tvivl om direktivets omfang. Derfor er den generelle holdning fra den europæiske fagbevægelses side, med ETUC i spidsen, at et direktiv, der klart skal definere hvilke tjenesteydelser, der er af *almen interesse* eller af *almen økonomisk interesse*, bør have førsteprioritet.

Princippet om oprindelsesland

En anden problemstilling, som også vedrører andre sektorer end uddannelse, er kriteriet om "oprindelsesland", som kort fortalt betyder, at en "autorisation" opnået i ét EU-land skal have gyldighed i alle lande, samt at tilsynsmyndigheden/forpligtelsen ligger hos oprindelseslandet. I den henseende er det nødvendigt at sikre sig, at der ikke opstår problemer med hensyn til at fastholde nationale kvalitetskrav og normer - fx at det kan opfattes som tekniske handelshindringer.

Den europæiske fagbevægelse frygter desuden, at der skabes en unfair konkurrence på de områder, der ikke er harmoniseret på europæisk plan. Det drejer sig bl.a. om arbejdsforhold og lønninger. Det betyder bl.a. en risiko for "*social dumping*", hvor en medlemsstat kan se sig nødsaget til at slække fx kravene til arbejdsmiljø for at fastholde arbejdspladser. Kriteriet om oprindelsesland betyder yderligere, at virksomheder kan vælge at flytte deres hovedsæde til de medlemsstater, der repræsenterer den laveste fællesnævner, hvad angår arbejdsforhold, sikkerhed og lønninger.

DLI har den 8.marts 2004 sendt høringssvar til FTF - der den 10. marts, på vegne af sine medlemmer, har sendt høringssvar til Erhvervs og Boligstyrelsen.

ETUC udsendte 18. marts 2004 på vegne af den europæiske fagbevægelse et "*positionpaper*" der gør rede for mange af de problemstillinger som Kommissionens' forslag til direktiv om tjenesteydelser skaber.

Europaparlamentet har foreløbig kun valgt rapporteurs i de forskellige udvalg, og der foreligger endnu ikke et udkast til en betænkning.

Se ETUCs "*positionpaper*" og FTFs høringssvar på www.dlint.org under linket Nyheder og overskriften Følg med i.

Rådsmøde (beskæftigelse) 4.-5.marts 2004

Det Europæiske Råds forårsmøde 25.-26.marts

Rådet understregede i deres nøglepapir til Det Europæiske Råd nødvendigheden af, at de økonomiske politikker og beskæftigelses - og socialpolitikken ses i en sammenhæng. Samtidig var der enighed om, at der måtte sættes ind på alle fronter, hvis Lissabon-strategien skal på ret kurs igen. Derfor anbefalede Rådet Det Europæiske Råd at sætte fokus på at:

- øge tilpasningen mellem arbejdstagerne og virksomhederne
- tiltrække flere mennesker til arbejdsmarkedet
- investere mere og mere effektivt i "*human capital*"
- sikre en mere effektiv implementering gennem reformer og bedre ledelse

- styrke arbejdet hen imod social inklusion
- det skal kunne betale sig at arbejde

- sikre at pensionssystemerne støtter et længere arbejdsliv
- sikre adgang, bærerdugtighed og kvalitet hvad angår sundhed og pleje af ældre
- sikre ligestilling i alle ovennævnte politikker

Rapporter

Rådet vedtog den fælles beskæftigelsesrapport og noterede sig Kommissionens Lissabon syntese-rapport uden yderligere kommentarer.

Arbejdstid

Spørgsmålet om arbejdstid blev diskuteret. Hovedbudskabet fra diskussionen var, at det haster at finde en løsning på de problemer, der er opstået som følge af EF-domstolens afgørelser i dommene - SiMAP og Jäger. Resultatet af Rådets drøftelser vil blive fremsendt til Kommissionen, som forventes at fremsætte et forslag inden for kort tid.

Næste rådsmøde

Det næste rådsmøde er planlagt den 1.-2. juni 2004. Desuden er der planlagt et uformelt minister-møde 11.-12.maj 2004

Udvalgsmøde (beskæftigelse) 17. - 18. marts 2004

Drøftelse med Kommissionen

Da den græske kommissær Anna Diamantopoulou fratrådte sin stilling i begyndelsen af marts var det generaldirektør Odile Quintin der præsenterede Kommissionens indlæg og besvarede spørgsmål i den efterfølgende debat.

Kommissionen talte bl.a. om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og nåede vidt omkring i sit indlæg. Mange problemstillinger blev berørt og i sidste ende hægtet på målene for Lissabon- strategien. Kommissionen understregede, at sikkerhed og sundhed er et nøgleelement i Lissabon- strategien, og at alle relevante parter skal deltage i forbedringen af sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen – ikke mindst de sociale parter.

Kommissionen meddelte, at yderligere fem medarbejdere for fremtiden skulle deltage i arbejdet med spørgsmål om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Emnet var absolut prioriteret og arbejdet ville kun blive intensiveret.

Flere problemstillinger blev beskrevet mere konkret. Bl.a.:

Arbejdstidsdirektivet

Kommissionen meddelte, at man stadig var i den første del af høringsfasen, og at det var afgørende, at alle parter blev inddraget i beslutningsprocessen – herunder arbejdsmarkedets parter på europæisk plan.

I den efterfølgende diskussion blev der spurgt til, hvor hurtigt der ville blive forelagt et forslag af Kommissionen – og om forslaget ville sikre en registrering af brug af brug af opt-out bestemmelsen. Kommissionen meddelte her, at den endnu ikke havde set samtlige høringssvar fra arbejdsmarkedets parter, men at hensigten i 2. fase var at foreslå en revision af hele direktivet, hvor princippet om sikkerhed og sundhed skulle ”moderniseres” og bl.a. ses i sammenhæng med fleksibilitet og hensyntagen til familielivet. I en kommende revision ville Parlamentets ønsker selvfølgelig blive inddraget.

Udvidelsen

Kommissionen var enig i, at det er nødvendigt med inspektioner i de nye medlemslande, der kan sikre, at de forskellige direktiver implementeres. Man lagde samtidig vægt på, at det var vigtigt, at forskellige typer af netværk blev overført til de nye lande, hvilket også ville bidrage til en implementering jf. den åbne koordineringsmetode. Desuden ville det blive nødvendigt med kvantitative målsætninger.

Retningslinjer for beskæftigelsen (drøftelse)

På udvalgsrådet præsenterede rapporteur M.T. Hermange et udkast til betænkning vedrørende retningslinjer for beskæftigelse. Rapportøren lagde stor vægt på, at det var vigtigt ikke at adskille social- og beskæftigelsespolitikken og understregede bl.a. fem punkter:

- Fokus på kvinder, unge og handicappede.
- Skævhed på udbud og efterspørgsel på jobmarkedet
- Vigtigt med en plan mod industriaftvikling
- Nødvendigt med reformer af strukturfondene – de skal være mere gennemsigtige og smidige
- anbefaler oprettelsen af *know-how* centre i Europa

Medlem af udvalget Pérez Álvarez understregede at kvalitet og produktivitet måtte ses i sammenhæng med virksomhedsudflytning og lavere krav til arbejdsvilkår og bemærkede i den sammenhæng at virksomhedsflytning ikke er det samme som internationalisering.

Formanden Bouwman kritiserede overordnet de forskellige europæiske institutioner, og ikke mindst Det Europæiske Råd, for ikke at prioritere kvalitet i arbejdet lige så højt som produktivitet.

Høring af ny Kommissær Stavros Dimas 30. marts i Strasbourg

Den græske konservative advokat Stavros Dimas er udnævnt som ny Kommissær i stedet for Anna Diamantopoulou, der fratradte sin stilling i begyndelsen af marts for at arbejde i det græske parlament. I den forbindelse var der arrangeret en høring af udvalget (beskæftigelse) med henblik på at få præsenteret den nye Kommissærs politiske prioriteter.

Dimas understregede på høringen, at han havde til hensigt at arbejde videre med de igangværende sager og, hvor det var muligt, tage nye initiativer. Dimas kom bl.a. ind på, at der skal være en balance mellem fleksibilitet og sikkerhed på arbejdspladsen, og at livslang læring er en nødvendighed for at sikre et langt arbejdsliv. Endvidere fremhævede den nye Kommissær, at den sociale dialog var nøglen til at modernisere arbejdsmarkedet.

EU

Det Europæiske Råd den 25.-26. marts 2004

Det Europæiske Råd afholdt møde den 25.-26. marts 2004, hvilket var det første topmøde under det irske formandskab. På dagsordenen var bl.a. Lissabon-strategien og Regeringskonferencen.

Regeringskonferencen

Det Europæiske Råd udtrykte tilfredshed med formandskabets rapport og dets vurdering af udsigterne til fremskridt. Man er fra Det Europæiske Råds side fast besluttet på at nå til enighed om

forfatningstraktaten og understregede citat: *"at det er vigtigt at opretholde det momentum, som konventet og regeringskonferencens arbejde hidtil har skabt"*.

Det Europæiske Råd bad derfor formandskabet om at fortsætte sine konsultationer og genoptage de formelle forhandlinger, så snart det er hensigtsmæssigt. Endelig besluttede Det Europæiske Råd, at der skal være opnået enighed om forfatningstraktaten senest på Det Europæiske Rådsmøde i Dublin den 17-18. juni 2004.

Uddannelse og Forfatningstraktaten

Denne positive udmelding om at genoptage forhandlingerne om en ny forfatningstraktat har givet anledning til, at der igen sættes fokus på hvorledes forfatningen kan påvirke de forskellige aspekter af uddannelse. I den forbindelse har ETUCE bedt sine medlemsorganisationer om at kontakte deres respektive regeringer for at sikre, at uddannelse ikke under nogen omstændigheder kan inddrages i den fælles handelspolitik. Til forskel fra Nice-traktaten er der i udkast til forfatningen ikke eksplicit nedskrevet, at uddannelse er undtaget fra den fælles handelspolitik.

DLI vil deltage aktivt i denne aktion bl.a. gennem henvendelse til en række danske politikere.

Lissabon-strategien

Det Europæiske Råd var på mødet især optaget af hvordan Lissabon-strategien igen kunne sættes på ret kurs. De seneste evalueringer har vist, at det går for langsomt, og at der skal en ekstra indsats til hvis EU vil nå Lissabon-målene inden 2010.

Det Europæiske Råd konstaterede, at der er gjort betydelige fremskridt, men tilsluttede sig, at det går for langsomt. Det blev bekræftet, at både processen og målene stadig er gyldige. Kommissionens anbefalinger i synteserapporten blev taget til efterretning med løfte fra medlemsstaterne om nøje at følge de konkrete tiltag, der vil blive iværksat. En hurtigere og mere effektiv reformproces er altafgørende.

Det Europæiske Råd havde valgt at fokusere på to punkter, der skulle være med til at sikre højere vækst og øget beskæftigelse i Europa: Bæredygtig vækst og flere og bedre jobs.

Bæredygtig vækst

Det Europæiske Råd understregede her, at det var nødvendigt at konkurrenceevne og innovation blev styrket. I den forbindelse blev der fastsat fire specifikke prioriteter: Fuld gennemførelse af det indre marked, bedre lovgivning, større investeringer i forskning og udvikling. Hvad angår investeringer i forskning og udvikling blev det især fremhævet, at erhvervslivet skal øge sine investeringer, og at uddannelser af høj kvalitet er nødvendige.

Det Europæiske Råd lagde ligeledes vægt på at social samhørighed og miljømæssig bæredygtig vækst skulle spille en central rolle.

Flere og bedre jobs

Det Europæiske Råd henviste til Wim Kok rapportens konklusioner. Medlemsstaterne blev opfordret til som led i en samlet beskæftigelsesstrategi omgående at tage fat på fire konkrete strukturelle udfordringer: Tilpasningsevne, flere ud på arbejdsmarkedet, styrkelse af arbejdets kvalitative aspekter og investeringer i menneskelig kapital.

Under drøftelserne blev der ved spørgsmålet om tilpasningsevne lagt vægt på, at lønningerne i højere grad bør afspejle produktiviteten samt at fleksible arbejdsformer bør fremmes, men under hensyntagen til arbejdstagerens sikkerhed og sundhed.

For at få flere personer ud på arbejdsmarkedet er det nødvendigt, at der er en klar økonomisk gevinst ved at arbejde. Det skal bl.a. sikres ved, at der er det korrekte samspil mellem skat og understøttelse.

Hvad angår investeringer i menneskelig kapital ser Det Europæiske Råd det som en nødvendighed, at der reformeres og investeres på videnssamfundets nøgleområder. Endvidere erkendte Det Europæiske Råd, at livslang læring har en positiv indvirkning på produktiviteten og udbuddet af arbejdskraft. Desuden blev der givet støtte til vedtagelsen af et integreret EU-program i 2005 samt iværksættelsen af en national strategi i alle medlemsstaterne senest 2006.

Til sidst fremhævede Det Europæiske Råd, at det var nødvendigt at fremme arbejdskraftens frie bevægelighed og pegede på to nye foranstaltninger, der vil være med til at lette anerkendelsen af kvalifikationer indenfor EU – direktivet om gensidig anerkendelse af kvalifikationer og Europass.

Vejen frem mod 2005

Med hensyn til midtvejsevalueringen af Lissabon-strategien i 2005 fremsatte Det Europæiske Råd 6 punkter som Kommissionen opfordres til at inddrage i evalueringen. Det drejer sig bl.a. om en vurdering af fremskridt for sektormålene, og af de strukturelle indikatorer og benchmarks der anvendes. Desuden opfordres Kommissionen også til at vurdere de forskellige foranstaltninger og instrumenter, der bruges for at realisere Lissabon-målene.

Yderligere anmodede Det Europæiske Råd Kommissionen om at nedsætte en gruppe på højt plan, som skal foretage en uafhængig vurdering som bidrag til midtvejsevalueringen.

Wim Kok er udpeget som formand for gruppen. Denne uafhængige rapport skal fremlægges senest november 2004.

ETUC - resolution

I forbindelse med forårstopmødet har ETUC fremlagt en resolution, hvori de kommer med forslag til hvordan der kan sættes skub i Lissabon-processen. ETUC har flere helt konkrete forslag, heriblandt at den Europæiske Centralbank sænker renten og at de offentlige investeringer øges – specielt investeringer i uddannelse, alternative energikilder og europæisk innovationspolitik. Samtidig understreger ETUC, at de sociale parter skal inddrages i drøftelserne af de overordnede løsningsmodeller.

Læs ETUCs resolution på www.dlint.org under Nyheder.